

2011. NOVEMBER 12. SZOMBAT

1TIMÓTEUS 4,1–5

MIHALINA LÁSZLÓ

Isten minden teremtménye jó

^{4,1}A Lélek pedig világosan megmondja, hogy az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, mert megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra hallgatnak; ^{4,2}és olyanokra, akik képmutató módon hazugságot hirdetnek, akik meg vannak bélyegezve saját lelkiismeretükben. ^{4,3}Ezek tiltják a házasságot és bizonyos ételek élvezetét, amelyeket az Isten azért teremtett, hogy hálaadással éljenek velük a hívők és az igazság ismerői. ^{4,4}Mert az Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadással élnek vele, ^{4,5}mert megszentelődik az Isten igéje és a könyörgés által.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Kontextus

A Timóteushoz írt első és második, valamint a Tituszhoz írt levelet a bevezetéstani szakirodalom a pásztori levelekhez sorolja. A három levél között nagyfokú hasonlóság figyelhető meg, többek között az általuk felvázolt gyülekezet szervezeti felépítésében. A levelek szerint a tisztségek: püspök, presbiterek, diakónusok és özvegyek (hiányzik pl. a tanító a tárgyalt fejezetekből).¹ Ezen tisztségviselők a levelek tanulsága szerint már beépültek az egyházi életbe. A magyarított igeszakasz kontextusát vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Timóteushoz írt első levél harmadik fejezete foglalkozik bővebben a diakónussal és a püspökkel, mint tisztséggel.

Feltűnően kiemelkedik a tisztségek közül a püspök. Például a pásztori levelek mindig egyes számban használják az **ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ** kifejezést, míg a diakónusokat és a presbitereket mindig többes számban említik. A szó eredeti jelentése: megfigyelő, felügyelő, felvigyázó. Helyi vezető, pl. az athéniaknál olyan felügyelő, akit az uralmuk alá vetett államok belügyeinek irányítására és ellenőrzésére küldtek ki. Az Újszövetségben a gyülekezet vezető embere, felelős vezetője.² A tévtanítás elleni harc is a püspöknek a feladata, aki „ragaszkodik a tanítással megegyező igaz beszédhez”.³

¹ BUDAI GERGELY – HERCZEG PÁL: *Az Újszövetség története*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1994, 84.

² VARGA ZSIGMOND: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1996, 360.

³ Tit 1,7

Milyen tévtannal áll szemben a tárgyalt negyedik fejezetben Timóteus?

Az első Timóteushoz írt levél megfogalmazza saját írásának körülményeit: Pál elutazott Macedóniába, és Timóteust Efézusban hagyta. A negyedik fejezet szerint még szándékozott Pál visszatérni Efézusba Timóteushoz. „Amíg megérkezem, legyen gondod az Írás felolvasására, az igehirdetésre, a tanításra”.⁴ Pál ebben a levélben válaszolt a távolléte idején felmerülő, a gyülekezeti élet rendjére vonatkozó és tanításbeli kérdésekre is.

A tévtan, amely terjedni kezdett Efézusban, a gnózisnak egy erősen zsidó színezetű formája lehetett. A tévtanításukból annyit emel ki a levél, hogy tiltják a házassételeket, amit a gnosztikusok is tettek, továbbá bizonyos ételek fogyasztását, ezt pedig a zsidó hagyomány beépítésének tekinthetjük.⁵ Az első tévtannak nem lehetett sok követője, ezért Pál nem tér ki rá bővebben. Bár még az ötödik fejezetben megemlíti ellenük, hogy akik elvből nem házasodnak, azok igen elviselhetetlen emberré válnak,⁶ „nemcsak semmittevők, hanem fecsegők is, a más dolgába avatkoznak, és olyanokat beszélnek, amilyeneket nem kellene”.⁷ Azonban az étellel kapcsolatos szakaszt Pál tovább magyarázza: Isten a teremtésben mindent jónak mondott, ezért semmi sem elvetendő, hanem hálaadással lehet élni vele (az étel fölötti áldás gyakorlatát erősíti meg).

Timóteusnak tehát meg kellett küzdenie azokkal a tévtanítókkal, akik feldúlták az efézusi gyülekezet életét, és egyúttal mint a gyülekezet megbecsült vezetője, leendő **ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ**, a várományos püspök⁸ rendet tett. Pál ehhez Igei útmutatással látja el mind az istentiszteleti rendre nézve, mind a különböző tisztségekkel kapcsolatosan: megszabja a feladatát és jellemzőit előbb általánosságban a püspöknek, majd ebben a fejezetben a tévtanítók ellenében konkrétan Timóteusnak, majd a következő fejezetben az özvegyeknek és a presbitereknek.

⁴ 1Tim 4,13

⁵ GÁL FERENC: *Pál apostol levelei*, Budapest, Szent István Társulat, 301.

⁶ CORNELIS VAN DER WAAL: *Kutassátok az Írásokat IX*, Gödöllő, Iránytű Kiadó, 1996, 87.

⁷ 1Tim 5,13b

⁸ JOHN STOTT: *A Timóteushoz írt második levél*, Budapest, Harmat Kiadó, 1995, 12.

Prédikációvázlat

„A Lélek pedig világosan megmondja, hogy... ördögi tanításokra hallgatnak; és olyanokra, akik képmutató módon hazugságot hirdetnek.” (1Tim 4,1–2)

A történelem egyes nagy szakaszaiban más és más filozófiai és vallási irányzatok bontakoztak ki. Napjaink egyik nagy veszélye, hogy már túl sok irányzat létezik; és szinte azt sem tudja a XXI. századi ember, hogy a sok lehetőség közül melyiket válassza? Egészség, pénz, szerencse? Hogy mindez meglegyen, mit tegyen a ma embere? Angyalkommunikátort hívjon fel az élő tv adásban? Vagy egy rúnajóst? Esetleg a horoszkópot olvassa el a napilap hátulján?

Nem biztos, hogy bármelyik is megoldást kínálna számunkra. Nekünk, keresztyéneknek a Lélek pedig világosan megmondja, hogy mi a megszentelődés útja és az Isten akaratja. Timóteust Pál figyelmezteteti, hogy vannak az efézusi gyülekezetben olyanok, akik elszakadtak a hittől, ők nem a Lélek útmutatása szerint járnak, hanem ördögi tanításokra hallgatnak, és olyanokra, akik képmutató módon hazugságot hirdetnek. Ott, abban a környezetben kellett rendet tennie Timóteusnak mint a gyülekezet megbecsült vezetőjének.

Itt és most, modern Timóteusként, azaz mai küzdelmes életet élő keresztyénként ugyanígy nem engedhetünk a közvélemény nyomásának, és nem hódolhatunk be a korszellemnek, hanem szilárdan meg kell maradnunk Isten akaratában. Ilyen keresztyén kiállásra van a leginkább szüksége ma a babonáság és az ördögi tanítás mélységeibe süllyedt világnak.

„Ezek tiltják a házasságot és bizonyos ételek élvezetét...” pedig „az Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadással élnek vele, mert megszentelődik” (1Tim 4,3–5).

„Próbaházasság? Regisztrált élettársi kapcsolat? Minden, csak ne legyen házasság!” Ez a modern kor néhány jól ismert mottója. Nincs új a nap alatt. Timóteus ezzel az irányzattal küzdött majd kétezer éve Efézusban. Az irányzat gnosztikus követői elismeréssel szóltak azokról, akik elvből nem akartak házasságot kötni. Akkor sem akarták észrevenni, ma sem akarják észrevenni, hogy mennyire nem természetes dolog a szingli lét, vagy a vadházasság – embereknek a bizalmatlanságon alapuló (v)iszonya. Ezen a ponton lehetne a mai társadalom széthullását megállítani: az Isten által teremtett jó rendet visszaállítani, a férfi és nő természetes kapcsolatát a házasságban előtérbe helyezni az elferdült értékrenddel szemben és hálaadással élni a családi életet.

Korunkban ugyanúgy teológiai és erkölcsi válság van, mint egykor, Efézusban, és a hitehagyás sem ritka. Ahogyan Pál biztatta egykor Timóteust, most bennünket is biztat az Ige: a Lélek világosan megmutatja a helyes irányt, eligazítást ad ebben a nem egyszerűen élhető világban és a meg-

tévesztő környezetben. Valamint ha hálaadással élünk az Istentől kapottakkal, mindaz megszentelődik az Isten Igéje és a könyörgés által.